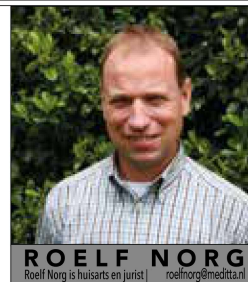




AI, verslimme, verdomme!



ROELF NORG
Roelf Norg is huisarts en jurist | roelfnorg@medit.nl

Van oudsher wijst de vervloeking ‘verdomme’ op de negatief bedoelde wens dat iemand verdoemd wordt. ‘Hel en verdoemenis’, het meest angstaanjagende vooruitzicht dat iemand kan hebben. We leven niet meer in de tijden van de grote religiositeit, althans niet op dit vlak. Ruwe omgangsvormen, vloeken en verwensingen lijken in onze samenleving steeds gebruikelijker. Daartegenover staat dat ik steeds minder aanplakbiljetten van de Bond tegen het Vloeken in het straatbeeld zie. Alleen de Stichting SIRE doet soms nog publieke pogingen tot goede omgangsvormen.

‘Verdommen’ krijgt in onze tijden een heel nieuwe betekenis. Dommer maken, minder slim. Recentelijk publiceerde dagblad *Trouw* een reportage over de afnemende taalbeheersing van onze tieners. Een citaat: ‘We hebben de afgelopen drie jaar alles met ChatGPT gedaan. Nu kunnen we niets meer zelf.’ Draagt AI bij aan het minder vaardig maken van onze huidige en toekomstige generatie? Worden we dommer van AI en zijn we verdoemd? Ik denk hier genuanceerd over: ja en nee. Stukken van de overheid bevatten steeds vaker (mij) storende d-t-fouten. Zoals: ‘het stuk beschrijfd’ of ‘daar wordt dit verandert’. Parlementariërs lijken zich aan alles in Nederland te storen, maar niet aan de taalfouten in hun eigen Kamerstukken. Mijn jongste kinderen schreven hun schoolwerkstukken op de computer en keken waar de spellingscontrole hun tekst voorzag van een rode, kronkelende onderstreping. Vervolgens duwden ze steevast op de rechter muisknop, keken naar de voorgestelde alternatieve spellingen die de tekstverwerker hen voorhiel en corrigeerden zo hun tekst in een wit vlak met zwarte letters zonder rode kronkellijntjes. Dan is het goed. Het lijkt erop dat men op de ministeries dezelfde tactiek beoefent.

De vraag wat maakt dat de tekstverwerker er een signalerende onderstreping aan toevoegt, blijft dan onbeantwoord. Terwijl het antwoord op die vraag je iets zou kunnen leren én je zou kunnen behoeden voor (andere) fouten.

Onlangs kregen enkele advocaten en een rector magnificus van een Belgische universiteit het schaamrood op de kaken, met als bonus een verplichte cursus AI-gebruik. Het is op zichzelf niet het gebruik van kunstmatige intelligentie dat de wangen deed blozen. Het is het gebrek aan kritisch doordenken, het nagaan van de juistheid van de informatie door de bron te onderzoeken. Dát is

wat mensen met een maatschappelijk vooraanstaande positie – en bijpassende maatschappelijke verantwoordelijkheid – kwalijk genomen wordt.

Dat geldt ook voor dokters. Mijn (voormalig) huisartsenin-opleiding kennen mijn stokpaardjes. En stokpaardjes verdienen het om blijvend herhaald te worden, volgens de berijders van de stokpaardjes. Dus dat doe ik nu ook maar weer eens: *kijk naar de noten met de bronvermelding!* Dat gold al in de tijd van de NHG-Standaarden als papieren bijlage bij *Huisarts en Wetenschap*: het blind volgen van de ‘aanbevelingen’ leidt niet altijd tot de best passende zorg voor een patiënt. Een aanbeveling is gebaseerd op soms ‘mager bewijs’ of op ‘consensus in de standdaardenwerkgroep’. Weét dat en maak zo’n aanbeveling niet al te absoluut. Het geldt nog steeds, en sterker in deze tijd waarin we AI inzetten als metasearcher. AI maakt een samenvatting van een richtlijn die een samenvatting is van een meta-analyse die een samenvatting is van wetenschappelijk onderzoek dat een generalisatie is van individuele patiëntgegevens die via standaardisatie zijn verkregen. Als dat geen droste-effect is. Waar vinden we de individuele patiënt die tegenover ons zit, daarin terug?

Kunstmatige intelligentie kan ons helpen om sneller informatie te vinden en te doorgronden. Mits we bereid zijn niet te snel akkoord te gaan met wat ons wordt voorgeschoteld en iets dieper te kijken naar de stevigheid van het fundament dat eronder ligt.

Kunstmatige intelligentie: vloek of zegen? Je hebt zelf de keuze: laat je jezelf dommer maken of word je slimmer van de voetnoten op de zang? ■

Bronnen

Trouw. *Kunnen tieners nog schrijven? ‘We hebben de afgelopen drie jaar alles met ChatGPT gedaan. Nu kunnen we niks meer zelf’, 15 februari 2026.*

Trouw. *Liet de advocaat haar werk doen door AI? ‘Het is heel gênant’, 22 september 2025.*

NOS. <https://nos.nl/artikel/2603525-advocaten-krijgen-waarschuwing-en-moeten-op-cursus-na-verkeerd-gebruik-ai>, 22 februari 2026.

VRT. <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2026/01/08/rector-ugent-petra-de-sutter-artificiele-intelligentie-hallucina/>, 08 januari 2026.

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Droste-effect>.